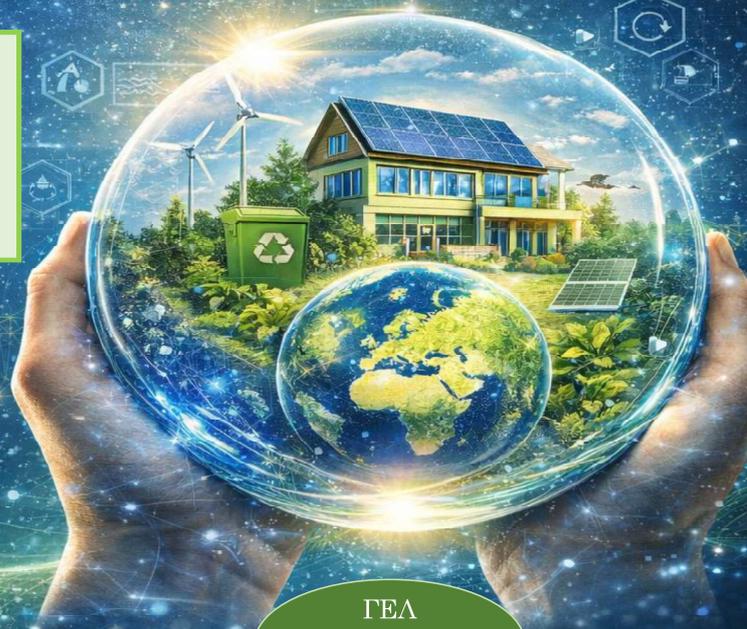

Άξονας 8: Μαθαίνοντας Μαζί
Επιμόρφωση & Συνεργασία
Εκπαιδευτικών

Αειφόρος Ανάπτυξη στην Εκπαίδευση
Από το Οικολογικό στο Αειφόρο Σχολείο

Εισηγήτρια
Αθανασία Παπαφράγκα

ΓΕΛ
ΒΑΣΙΛΙΚΟΥ
2025-26

Η σημερινή παρουσίαση αφορά το οικολογικό και το αειφόρο σχολείο. Θα γίνει η παράθεση της ορολογίας των δύο εννοιών και θα ακολουθήσει η σύγκριση των δύο μοντέλων στην εκπαιδευτική κοινότητα για να φανούν ευδιάκριτα τα κοινά σημεία αλλά και οι διαφορές τους. Θα προταθούν νέες μέθοδοι διδασκαλίας, που προσανατολίζονται στη βάση «**Learning By Doing**», με στόχο την ολιστική πρόοδο των παιδιών, την καλλιέργεια κοινωνικών δεξιοτήτων σε ένα συμπεριληπτικό περιβάλλον που πρεσβεύει την ισότητα και την δικαιοσύνη των εκπαιδευόμενων και ατενίζει με αισιοδοξία το μέλλον της εκπαίδευσης.

ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Μέρος διεθνούς δικτύου σχολείων
Ξεκίνησε στην Ευρώπη – επεκτάθηκε παγκοσμίως
Στην Ελλάδα από το 1995
Υλοποιείται υπό την εποπτεία της Ελληνικής Εταιρείας
Προστασίας της Φύσης (ΕΕΠΦ)

Στόχοι

- ✓ Προώθηση της **αειφόρου ανάπτυξης στην εκπαίδευση**
- ✓ Ευαισθητοποίηση της σχολικής κοινότητας
- ✓ Αλλαγή συμπεριφορών μαθητών και ενηλίκων

Ενδεικτικές Δράσεις

- ✓ Μείωση κατανάλωσης ενέργειας και νερού
- ✓ Μείωση απορριμμάτων στο σχολείο
- ✓ Υιοθέτηση οικολογικών πρακτικών

Προϋπόθεση Επιτυχίας

- ✓ Συνεργασία σχολείου με τοπικές αρχές
- ✓ Ενεργός συμμετοχή όλης της σχολικής κοινότητας

Οικολογικά
Σχολεία

Για το σκοπό αυτό, το πρόγραμμα των οικολογικών σχολείων υλοποιείται στα ακόλουθα επτά βήματα:

- ✓ Σύσταση περιβαλλοντικής επιτροπής αποτελούμενη από διευθυντή σχολείου, καθηγητές, μαθητές, σύμβουλο γονέων και εκπροσώπους γονέων. Έναν εκπρόσωπο της τοπικής αυτοδιοίκησης και ένα μέλος του βοηθητικού προσωπικού του σχολείου.
- ✓ Αυτή η περιβαλλοντική επιτροπή που έχει συσταθεί κάνει έρευνα του σχολικού χώρου για να καταλάβει την παρούσα κατάσταση.
- ✓ Η επιτροπή θέτει στόχους και δημιουργεί σχέδιο δράσης.
- ✓ Η επιτροπή παρακολουθεί την εφαρμογή αυτού του σχεδίου.
- ✓ Καθηγητές και μαθητές μαζί συντάσσουν κώδικα περιβαλλοντικής συμπεριφοράς μετά από συστημική συζήτηση με όλα τα μέλη του σχολείου.
- ✓ Η επιτροπή έχει χρέος να ενημερώσει και να πληροφορήσει την κοινωνία για τα αποτελέσματα που προκύπτουν.
- ✓ Οι δραστηριότητες του προγράμματος είναι άρρηκτα συνδεδεμένες με το πρόγραμμα της σχολικής μονάδας (Φραντζής & Ψαλλίδας, 2000).

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΑΕΙΦΟΡΙΑΣ

Ανάπτυξη που ικανοποιεί τις ανάγκες του παρόντος χωρίς να μειώνει τη δυνατότητα των μελλοντικών γενεών να ικανοποιήσουν τις δικές τους ανάγκες

Οι 3 πυλώνες είναι αλληλένδετοι:
Περιβάλλον Οικονομία Κοινωνία

Στόχος: ισορροπία μεταξύ ανθρώπινων δραστηριοτήτων και φυσικών πόρων

SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

Οι 17 Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDGs)

- Υιοθετήθηκαν από τον ΟΗΕ το 2015 – Εφαρμογή από 2016 έως 2030.
  - Παγκόσμιο πλαίσιο δράσης για βιώσιμη ανάπτυξη.
- Καλύπτουν **κοινωνικά, οικονομικά & περιβαλλοντικά ζητήματα**.
  - Αφορούν **όλες τις χώρες**, χωρίς εξαιρέσεις.
- Εκφράζουν τη **διεθνή δέσμευση** για αειφορία & ευημερία του πλανήτη (Παπαβασιλείου, 2023).

Σύνδεση Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης με Δεξιότητες & Συμπεριφορά

- Γνώσεις: Κατανόηση θεμάτων βιωσιμότητας
- Κοινωνικό-συναισθηματικό: Ανάπτυξη αξιών, στάσεων και δεξιοτήτων συνεργασίας
- Συμπεριφορά: Συμμετοχική εφαρμογή δεξιοτήτων για την επίτευξη στόχων

Δημιουργικότητα Παιδιών

Σύμφωνα με τα ευρήματα της μελέτης, όταν τα παιδιά στοχάζονται & δρουν με δημιουργικότητα στο μάθημα, μπορούν να συμβούν τα εξής:

- ✓ Να εντοπίζουν προβλήματα και να ανταποκρίνονται στις προκλήσεις
- ✓ Να κάνουν και να απαντούν σε ερωτήσεις
- ✓ Να κάνουν προβλέψεις και να αναγνωρίζουν φαινόμενα, γνώσεις, εμπειρίες και καταστάσεις
- ✓ Να αμφισβητούν γεγονότα και συμβάσεις και να βλέπουν τα πράγματα υπό νέο πρίσμα
- ✓ Να ερευνούν ιδέες και να παράγουν πρωτότυπες προτάσεις και δημιουργικά αποτελέσματα
- ✓ Να αναστοχάζονται κριτικά και να αξιολογούν τις ιδέες και τα δημιουργικά αποτελέσματα

Αειφόρο Σχολείο **Sustainable School**

Το Αειφόρο Σχολείο εξελίσσει το Οικολογικό, διευρύνοντας το πεδίο δράσης του.

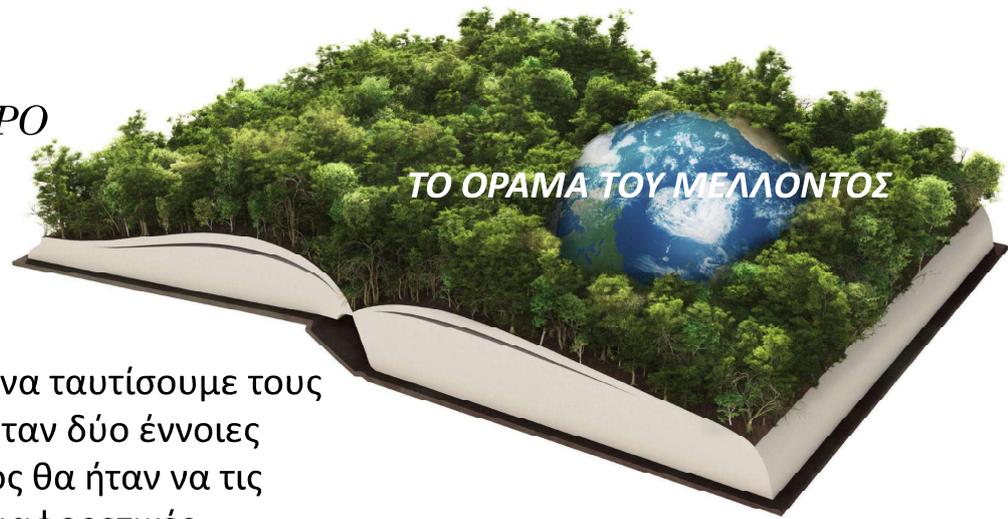
Κοινή απαρχή με Οικολογικό Σχολείο

Διαφορά: πολυδιάστατο, διασυνδέει όλους τους πυλώνες

Στόχος: ευημερία, κοινωνική δικαιοσύνη, βιώσιμη ανάπτυξη

ΣΥΓΚΡΙΣΗ

ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟ & ΑΕΙΦΟΡΟ

- ❑ Ωστόσο θα ήταν λανθασμένο να ταυτίσουμε τους δύο τύπους σχολείων, σα να ήταν δύο έννοιες συνώνυμες, όπως εξίσου λάθος θα ήταν να τις θεωρήσουμε και ως τελείως διαφορετικές.
- ❑ Θα μπορούσε εύλογα να ειπωθεί ότι το ένα συνεπάγεται το άλλο, το αλληλοσυμπληρώνει και το εξελίσσει. Το οικολογικό σχολείο προϋπάρχει του αειφόρου, όμως στηρίζεται για να λειτουργήσει στην αρχή της αειφορίας.

ΣΥΓΚΡΙΣΗ

- ❑ Το Οικολογικό προέρχεται από την αρχαία ελληνική λέξη οἶκος (οικος+λέγω) και επικεντρώνεται όπως ορίζει και η αρχέγονη ρίζα του στον οικον, «το σπίτι» του ανθρώπου, το φυσικό του περιβάλλον.
- ❑ Βασικός στόχος του είναι η ευαισθητοποίηση και η αλλαγή συμπεριφοράς ολόκληρης της σχολικής κοινότητας, ενηλίκων αλλά και μαθητών (διευθυντής, εκπαιδευτικοί, μαθητές, εργαζόμενοι στη σχολική μονάδα, γονείς) για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος μέσα από συγκεκριμένες ενέργειες όπως είναι η μείωση κατανάλωσης ενέργειας, νερού και η μείωση παραγωγής απορριμμάτων μέσα στο σχολείο.
- ❑ Ξεκινάει από την σχολική τάξη, εμπλέκει και ενεργοποιεί όλη τη σχολική κοινότητα σε εκπαιδευτικές «πράσινες» δράσεις για τη Αειφορία και επεκτείνεται και διαχέεται στην τοπική κοινωνία, με στόχο να μην αφήσει **Οικολογικά αποτυπώματα** στο σπίτι και στο σχολείο.
- ❑ Το Οικολογικό Σχολείο θέτει τις βάσεις, οικοδομεί ένα στέρεο υπόβαθρο για να έρθει και να ακουμπήσει η νεότερη έκδοσή του, η μετεξέλιξή του, μια σχετικά καινούργια ιδέα το Αειφόρο σχολείο, που είναι ανάλογο της σημερινής εξέλιξης και των προβλημάτων που δημιούργησε η ακόρεστη μανία του σύγχρονου ανθρώπου για υπερκατανάλωση του φυσικού πλούτου.
- ❑ Το αειφόρο δεν έχει τυχαία ετυμολογία, αεί + -φορία (< φέρω), αναστοχάζεται το παρελθόν, διασχίζει το παρόν και ατενίζει με αισιοδοξία και το μέλλον.
- ❑ «Ένα εφικτό όραμα, μια εφικτή ουτοπία» (Καλαϊτζίδης, 2013, σελ. 10).

ΣΥΓΚΡΙΣΗ

- ❑ **Κτήμα ές αiei**, αποκτά δηλαδή διαχρονικότητα η ασταμάτητη Αειφορία ,καθώς προσεκτικά λαμβάνει από τη μητέρα φύση μόνο όσα της χρειάζονται και τίποτα παραπάνω, γιατί σκέφτεται και μεριμνά για τους απογόνους που έρχονται και θα έρχονται εις τον αιώνα τον άπαντα και θα θέλουν και αυτοί να ζήσουν αξιοπρεπώς, να χαρούν το περιβάλλον και όχι να βρουν« καμένη γη, φαινόμενα θερμοκηπίου, όξινης βροχής, κλιματικών αλλαγών και τόσων άλλων που μαρτυρούν την ανεξέλεγκτη ασιδοσία του ανθρώπου και επηρεάζουν όλες τις πτυχές της ανθρώπινης ζωής.
- ❑ Εκεί έγκειται και η διαφορά του αειφόρου σχολείου, δεν σταματά στην οικολογική καταστροφή και στο περιβάλλον, αλλά ανοίγεται προς όλες τις παραμέτρους ,με επίκεντρο την ευημερία-Αειφορία και ολόγυρά του διαπλεκόμενους και αλληλένδετους με ένα μαγικό νήμα, τον Πολιτισμό, το Περιβάλλον, την Οικονομία και την Κοινωνία ως υποσυστήματα του ευρύτερου συστήματος, της αειφορίας. Και ο σύγχρονος ορισμός της αειφορίας που δηλώνει ότι «ικανοποιεί τις ανάγκες του παρόντος χωρίς να υπονομεύει τη δυνατότητα των μελλοντικών γενεών να ικανοποιήσουν τις δικές τους ανάγκες» δεν είναι τίποτα άλλο παρά **η σοφή παρατήρηση του Επίκουρου ότι δηλαδή «η φύση διδάσκει να παίρνεις από παντού τόσο, όσο σου χρειάζεται κι έτσι, που να έχεις πάντοτε να παίρνεις ...»**

ΣΥΣΤΗΜΙΚΟΤΗΤΑ ΦΥΣΗΣ

- Αλλωστε η φύση είναι το κυρίαρχο σύστημα και «Αν πας να αποσπάσεις ο,τιδήποτε, από τη φύση, βλέπεις πως είναι ενωμένο με όλον τον κόσμο» Μούρ Τζων.
- Πρεσβεύει την κοινωνική δικαιοσύνη, είναι συμπεριληπτικό σχολείο, με δημοκρατία σε όλες τις δραστηριότητες και δράσεις και απεχθάνεται τις διακρίσεις, τους διαχωρισμούς, τον κοινωνικό ρατσισμό και κάθε μορφή αλλοτρίωσης.
- Διαπνέεται από εθελοντισμό και οι στάσεις ζωής γίνονται συμπεριφορές και το αντίστροφο, επιδιώκοντας μια καλύτερη ποιότητα βίου , με όραμα προόδου και δράσεις σε ατομικό, συλλογικό, τοπικό και παγκόσμιο επίπεδο.
- Έτσι, **το Εγώ γίνεται Εμείς, και το παρόν βλέπει με υπερηφάνεια το αύριο χωρίς όνειδος και τύψεις, γιατί το φρόντισε, το εξυγιάνε ,το καλύτερευσσε και το κληροδότησε καλύτερο στους επόμενους που θα έρθουν να συνεχίσουν την πορεία της ζωής.**

ΣΥΣΤΗΜΙΚΟΤΗΤΑ ΦΥΣΗΣ

- Το Οικολογικό συνδέεται άμεσα με το Αειφόρο σχολείο, καθώς έχουν κοινό στόχο, να προστατεύσουν το οικοσύστημα, τη φύση.
- Το Οικολογικό περιορίζεται στην περιβαλλοντική πτυχή, σε στενότερο πλαίσιο, είναι υποσύστημα στο Αειφόρο.
- Το Αειφόρο από την πλευρά του, έχοντας την ίδια απαρχή, στοχεύει να δημιουργήσει πολίτες με οικολογική συνείδηση και καθώς είναι ευρύτερη έννοια αποζητά την Αειφορία γενικά σε όλους τους πυλώνες, περιλαμβάνοντας την περιβαλλοντική, οικονομική, πολιτισμική και οικονομική διάστασή της. Εν κατακλείδι, υποστηρίζει έναν ισορροπημένο και πλήρη συνδυασμό ανέλιξης και ευημερίας σε κάθε πτυχή του ανθρώπινου βίου, δημιουργώντας τις προϋποθέσεις για την πνευματική, ολιστική του απογείωση σε ένα φωτεινό μέλλον.

ΝΕΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Οι δημοφιλέστερες βιωματικές μέθοδοι είναι οι εξής:

- η μέθοδος project
- η επίλυση προβλήματος
- η μελέτη πεδίου
- το περιβαλλοντικό μονοπάτι
- η έρευνα-δράση
- η ιδεοθύελλα-καταιγισμός ιδεών
- η αντιπαράθεση
- η καθοδηγούμενη περιβαλλοντική ερμηνεία
- η προσομοίωση
- η αφήγηση ή μύθος
- τα παιχνίδια ρόλων
- η χαρτογράφηση εννοιών
- το ηθικό δίλημμα
- η μελέτη περίπτωσης
- η βιβλιογραφία

Τα αειφόρα σχολεία ως πολυδιάστατοι – καινοτόμοι οργανισμοί μάθησης δεν θα μπορούσαν να ακολουθήσουν παραδοσιακές και παρωχημένες μεθόδους διδασκαλίας. Στρέφονται σε νέους ορίζοντες με βάση το **Learning By Doing** και ακολουθούν την ενεργητική μάθηση.

Συνοψίζοντας στις βιωματικές μεθόδους του Αειφόρου σχολείου πάντα υπάρχει επιλογή, σχεδιασμός, υλοποίηση και αξιολόγηση. Προωθείται η ενεργητική μάθηση, το μάθημα γίνεται ευχάριστο, ελκυστικό και συναρπαστικό. Οι μαθητές είναι πρωταγωνιστές και ο χαρακτήρας της διδασκαλίας μαθητοκεντρικός. Ο εκπαιδευτικός έχει ρόλο εμπνευστικό, καθοδηγητικό και υποστηρικτικό.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ - ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η αρμονική συνεργασία διευθυντή, εκπαιδευτικών, μαθητών, τοπικής κοινωνίας στα νέα μοντέλα σχολείων οδηγούν στην κοινωνική συνοχή, την πρόοδο και την γαλήνη. Προϋπάρχει το Οικολογικό και ακολουθεί το Αειφόρο με ευδιάκριτες κάποιες διαφορές.

- ✓ Το Αειφόρο λειτουργώντας επικουρικά στην προσπάθεια που έχει ξεκινήσει το Οικολογικό και καθώς είναι ένα ευρύτερο σύστημα που περιλαμβάνει και εμπερικλείει στους κόλπους του το υποσύστημά του, έρχεται να διαμορφώσει συστηματικά μαθητές με οικολογική συνείδηση ενεργούς και ευαισθητοποιημένους μελλοντικούς πολίτες.

Με αλματώδη βήματα λοιπόν, ξεπερνάει το Οικολογικό σχολείο, αφού συγκράτησε ως μέλισσα τα καλύτερά του, πραγματοποίησε ενδελεχή ανάλυση σε όλα τα υποσυστήματά του και με δρομοδείκτη το περιβάλλον και την ισορροπία του, συμπορευόμενο από την τοπική κοινωνία με την οποία συνεργάστηκε αμέριστα για το «κοινό καλό» σε όλους τους τομείς, φιλοδόξησε να δημιουργήσει ολοκληρωμένους πολίτες, με καθαρή συνείδηση και ενδιαφέρον για το «κοινωνικό, οικολογικό και πολιτιστικό γίγνεσθαι». Κατά συνέπεια όλων αυτών, **όχι μόνο να οραματίζεται ένα καλύτερο αύριο, όχι μόνο να ελπίζει σε αυτό ,αλλά και να το πραγματώσει.**

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνόγλωσση

- Δημητρίου, Α. (2009). Περιβαλλοντική Εκπαίδευση: Περιβάλλον, Αειφορία: θεωρητικές και παιδαγωγικές προσεγγίσεις. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Επίκεντρο.
- Δεμιρτζόγλου, Σ. (2019). Αειφόρος ηγεσία και εκπαίδευση: απόψεις διευθυντών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης για το μοντέλο της αειφόρου ηγεσίας ως πρότυπο οργανωσιακής ανάπτυξης.
- Περιβαλλοντική Εκπαίδευση για την Αειφορία: Ειδικό θεματικό τεύχος αφιερωμένο στην Ομ. Καθηγήτρια Ευγενία Φλογαΐτη Τόμος 5 αρθ.1(2023)
- Παπαβασιλείου, Β. (2015). Αειφόρος ανάπτυξη και εκπαίδευση: το πολυδιάστατο μιας σχέσης. Αθήνα: Διάδραση.
- Παπαβασιλείου, Β. (2023). Συστημική υποστήριξη της ανάπτυξης σχολικών μονάδων: Δομές, διαδικασίες, μέθοδοι και εργαλεία: Αειφόρος Ηγεσία- Παραδόσεις μαθημάτων -Αρχεία moodle
- Μουσιόπουλος, Ν, Ντζιαχρήστος, Λ, Σλίνη, Θ. (2015). Τεχνικές Προστασίας Περιβάλλοντος - Αρχές Αειφορίας. Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών - Κάλλιπος

Ξενόγλωσση

- Brundtland, G. (ed.), (1987). Our Common Future: The World Commission on Environment and Development. Oxford: Oxford University Press.

Thank You...

A close-up photograph of a hand's index finger pointing towards a row of four white dice on a reflective surface. The dice are arranged to spell out the word 'LEARNING DO'. The first die shows 'LEARN' on top and 'DO' on the bottom. The second die shows 'I', the third shows 'N', and the fourth shows 'G'. The background is a soft, out-of-focus green.

**LEARN
DO** **I** **N** **G**